

JUGOISTOČNA AZIJA

Europska unija jača svoje veze sa zemljama jugoistočne Azije i promiče regionalnu integraciju s Udruženjem država jugoistočne Azije (ASEAN). EU je u jugoistočnoj Aziji snažan ekonomski subjekt i važan donator razvojne pomoći angažiran u izgradnji institucija, jačanju demokracije, dobrog upravljanja i ljudskih prava.

U ovom informativnom članku opisuje se regija jugoistočne Azije. Vidjeti također informativne članke o južnoj Aziji ([5.6.7.](#)) i istočnoj Aziji ([5.6.8.](#)).

PRAVNA OSNOVA

- Glava V. (vanjsko djelovanje EU-a) Ugovora o Europskoj uniji (UEU);
- članci 206. i 207. (trgovina) te članci od 216. do 219. (međunarodni sporazumi) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
- Sporazumi o partnerstvu i suradnji (bilateralni odnosi).

JUGOISTOČNA AZIJA

A. Udruženje država jugoistočne Azije (ASEAN)

Prvi sastanak na vrhu ASEAN-a, održan u veljači 1976. na Baliu, okupio je predstavnike Indonezije, Malezije, Filipina, Singapura i Tajlanda te Bruneja Darussalama, Vijetnama, Laosa, Kambodže i Mjanmara. ASEAN se strogo drži načela nemiješanja u unutarnje poslove svojih članica. 35. sastanak na vrhu ASEAN-a održan je u studenom 2019. u Bangkoku (Tajland). Rasprave su bile usmjerene na trgovinu, povezivanje i Južno kinesko more. Dogovoreni su uvjeti za sporazum o slobodnoj trgovini, to jest Regionalno sveobuhvatno gospodarsko partnerstvo, no Indija je odlučila povući se iz sporazuma zbog zabrinutosti za domaće gospodarstvo. Sporazum između EU-a i ASEAN-a o Regionalnom sveobuhvatnom partnerstvu, koji će biti potpisan 2020., bit će najveći svjetski sporazum o slobodnoj trgovini.

Regionalna integracija Azije od strateškog je značaja za Uniju te stoga sklapa sporazume o partnerstvu i suradnji s pojedinačnim državama članicama ASEAN-a. EU je drugi najveći partner ASEAN-a i predstavlja 13 % njegove ukupne svjetske trgovine. ASEAN je treći najvažniji partner EU-a izvan Europe (nakon SAD-a i Kine). Bilateralna trgovinska razmjena između EU-a i ASEAN-a 2018. godine iznosila je 237 milijardi EUR, te je 2017. EU i dalje bio najveći vanjski izvor izravnih stranih ulaganja u ASEAN u iznosu od 27 milijardi EUR.

B. Azijsko-europski sastanak (ASEM) i sastanak Parlamentarnog partnerstva Azije i Europe (ASEP)

12. Azijsko-europski sastanak (ASEM) održan je u listopadu 2018. u Bruxellesu a cilj mu je bio jačanje gospodarske suradnje, političkog dijaloga i promicanje međuljudskih kontakata između EU-a i Azije.

U rujnu 2018. u Bruxellesu je održan 10. sastanak Parlamentarnog partnerstva Azije i Europe (ASEP) na kojem su partneri naglasili potrebu za učinkovitim i brzim djelovanjem na području klimatskih promjena i za suradnjom u području sigurnosti, trgovinskih odnosa i ljudskih prava. Zbog povlačenja Sjedinjenih Američkih Država iz Pariškog sporazuma, za postizanje globalnog poretka utemeljenog na pravilima, još su važniji međusobni odnosi Azije i Europe i multilateralizam, što pak zahtijeva veću transparentnost metoda rada.

C. Indonezija

Indonezija, članica skupine G20, treća po veličini demokratska država na svijetu te najveća zemlja s muslimanskom većinom, sve je važniji partner EU-a.

Prvi put u povijesti, predsjednički i parlamentarni izbori održani su istovremeno, dana 17. travnja 2019. Predsjednik Joko Widodo ponovno je izabran i službeno je započeo svoj drugi i konačni mandat u listopadu 2019..

Gospodarstvo Indonezije oslanja se na snažan privatni sektor. Očekuje se da će BDP Indonezije u cjelokupnom razdoblju od 2018. do 2022. rasti za oko 5 % godišnje. Suradnja EU-a i Indonezije temelji se na Sporazumu o partnerstvu i suradnji iz 2014. Šesti krug pregovora o sveobuhvatnom Sporazumu o slobodnoj trgovini između EU-a i Indonezije, pokrenut u listopadu 2018., obuhvaća širok raspon područja, osobito trgovinu robom i uslugama, ulaganja i pravila o podrijetlu.

EU je četvrti po redu trgovinski partner Indonezije, a ukupna je vrijednost trgovine preko 27 milijardi EUR (2018.). Unija je u Indoneziju 2017. godine uložila 33,1 milijardu EUR.

Osmi dijalog o ljudskim pravima između EU-a i Indonezije održan je 8. studenog 2019. u Bruxellesu. EU je naglasio važnost ukidanja smrtne kazne i izrazio zabrinutost zbog novog indonezijskog kaznenog zakona koji treba biti u skladu s međunarodnim standardima u području ljudskih prava.

Četvrti dijalog o sigurnosti i četvrti politički dijalog između EU-a i Indonezije održani su 12. studenog 2019. u Bruxellesu. Indonezija je suočena s terorističkim prijetnjama, a indonezijskog ministra za politička, pravna i sigurnosna pitanja 10. listopada 2019. nožem su izboli članovi organizacije Jamaah Ansharut Daulah (JAD), militantne skupine povezane s Islamskom državom koja je u prošlosti provodila samoubilačke bombaške napade.

D. Mjanmar

EU je aktivan partner u demokratskoj tranziciji Mjanmara te predvodi nastojanja međunarodne zajednice za obnovom odnosa s Mjanmarom otkad se ta zemlja okrenula ponovnom uvođenju demokracije i otvaranju prema svijetu. Zbog nekoliko desetljeća međunarodne izolacije i sankcija, formalni okvirni sporazum ne postoji. Vijeće je 2016. podržalo strategiju za odnose s Mjanmarom.

Od izbora održanih 2015. koje je Unija promatrala uz sudjelovanje Europskog parlamenta, demokratske reforme napreduju. Aung San Suu Kyi preuzela je funkcije državnog savjetnika, ministra vanjskih poslova i ministra u Uredu predsjedništva, čime je dobila stvarne izvršne ovlasti. Djelovanje nove vlade ograničeno je ustavom Mjanmara iz 2008. čiji autor je vojni režim. U Mjanmaru i dalje traje građanski rat koji je počeo 1948. U listopadu 2015. dogovoren je prekid vatre, no više pobunjeničkih etničkih skupina nije ga potpisalo.

EU je snažan gospodarski partner i donator razvojne pomoći za poticanje razvoja demokracije i uspostavu institucija, za što je u razdoblju između 2014. i 2020. dodijelio iznos od 688 milijuna EUR. Ukupna vrijednost trgovine robom između EU-a i Mjanmara 2018. godine iznosila je 2,9 milijardi EUR.

Prisutni su ozbiljni problemi u vezi s ljudskim pravima, što se prvenstveno odnosi na progon pripadnika naroda Rohingya u državi Rakhine. Od kolovoza 2017. više od 700 000 pripadnika naroda Rohingya izbjeglo je u Bangladeš bježeći od progona u Mjanmaru. Mjanmar se također suočava s porastom budističkog nacionalizma i eskalacijom napetosti među zajednicama.

U kolovozu 2019. tisuće je izbjeglica odbilo pokušaje Bangladeša, Mjanmara i UN-a da zbog sigurnosnih razloga provedu njihovu repatrijaciju. Gambija je 11. studenog 2019. pred Međunarodnim kaznenim sudom podnijela tužbu protiv Mjanmara na temelju Konvencije UN-a o genocidu. Osim toga, tužitelj Međunarodnog kaznenog suda pozvao je na istragu kaznenih djela protiv naroda Rohingya.

E. Filipini

U svibnju 2016. predsjedničke izbore dobio je Rodrigo Duterte s 39 % osvojenih glasova. U borbu protiv trgovine drogom Duterte je uveo kontroverzne mjere kao na primjer da u prekršitelje treba pucati s namjerom da ih se ubije, što je dovelo do očitih povreda ljudskih prava. Duterte je promijenio vanjsku politiku Filipina uspostavljanjem novog saveza s Rusijom i Kinom, unatoč sporu oko Južnoga kineskoga mora. Dana 23. svibnja 2017. proglasio je izvanredno stanje na Mindanau koje će trajati do kraja 2019., uglavnom zbog prisutnosti militantata tzv. Islamske države u Marawiju, gradu s muslimanskom većinom i u drugim gradovima. Islamska država preuzela je odgovornost za napade do kojih je došlo u rujnu 2019. na jugu Filipina.

Europski parlament izražava sve veću zabrinutost zbog kršenja ljudskih prava. Na 108. zasjedanju Konferencije Međunarodne organizacije rada u Ženevi 10. lipnja 2019. EU je podsjetio Filipine na njihovu obvezu ratifikacije i provedbe međunarodnih konvencija o ljudskim i radničkim pravima, kao što je navedeno u sporazumu OSP+.

EU i Filipini potpisali su 2011. Sporazum o partnerstvu i suradnji, koji je stupio na snagu u ožujku 2018. S iznosom od 325 milijuna EUR dodijeljenih za razdoblje od 2014. do 2020. EU je važan izvor donacija Filipinima. Prioritetna područja su vladavina prava i uključivi rast. Bilateralna trgovina robom između EU-a i Filipina 2018. iznosila je 15,6 milijardi EUR, a EU je četvrti po redu trgovinski partner Filipina. Filipini se i dalje nalaze u sustavu trgovinskih povlastica EU-a OSP+. U svojoj rezoluciji o Filipinima od 19. travnja 2018.^[1] Europski parlament podsjeća na obveze te države u skladu

---

[1]SL C 390, 18.11.2019., str. 104.

s međunarodnim pravom, na sustav OSP+ i Sporazum o partnerstvu i suradnji, te istovremeno naglašava da je svjestan napretka postignutog u provedbi konvencija OSP+.

F. Vijetnam

Odnosi između EU-a i Vijetnama u presudnoj su fazi nakon što je 2016. stupio na snagu Sporazum o partnerstvu i suradnji. Za razdoblje od 2014. do 2020. izdvojeno je ukupno 400 milijuna EUR, i to ponajprije za dobro upravljanje, energetiku i klimatske promjene.

Europska komisija predstavila je 17. listopada 2018. trgovinske i ulagačke sporazume EU-a za koje se očekuje da će stupiti na snagu 2020.

Vijetnam je i dalje jednostranačka komunistička država bez političkih sloboda, iako je jedna od najuspješnijih tranzicijskih zemalja u prijelazu iz propalog komunističkog ekonomskog sustava na otvoreno tržišno gospodarstvo. To je jedna od država ASEAN-a s najbržim rastom, od 2010. do 2018. zabilježena je prosječna stopa rasta BDP-a od 6,88 %. Trgovina robom između EU-a i Vijetnama u 2018. dosegla je oko 50 milijardi EUR. Tijekom 2017. izravna strana ulaganja EU-a u Vijetnam iznosila su 8,5 milijardi EUR.

EU i Vijetnam su 4. ožujka 2019. u Bruxellesu održali osmi krug Dijaloga o ljudskim pravima. Raspravljalo se o područjima poput slobode izražavanja, smrtne kazne i kibersigurnosti.

EU i Vijetnam potpisali su 30. lipnja 2019. Sporazum o slobodnoj trgovini i Sporazum o zaštiti ulaganja. EU i Vijetnam potpisali su 17. listopada 2019. okvirni sporazum o sudjelovanju kako bi se utvrdila pravna osnova za sudjelovanje Vijetnama u operacijama EU-a za upravljanje krizama.

G. Tajland

Partnerstvo između EU-a i Tajlanda temelji se na okvirnom sporazumu potpisanom 1980. U ožujku 2013. dovršeni su pregovori o Sporazumu o partnerstvu i suradnji, međutim sporazum je suspendiran nakon vojnog udara 2014. Vijeće je 11. prosinca 2017. usvojilo zaključke o ponovnoj postupnoj uspostavi političkih odnosa. Pregovori o Sporazumu o slobodnoj trgovini između EU-a i Tajlanda mogu se nastaviti nakon što se uspostavi demokratski izabrana civilna vlast. EU je treće po redu izvozno tržište Tajlanda, a Tajland je jedan od glavnih trgovinskih partnera EU-a u okviru ASEAN-a. Vrijednost bilateralne trgovine 2018. iznosila je 38 milijardi EUR. Na 14. sastanku visokih dužnosnika EU-a i Tajlanda 16. listopada 2019. u Bruxellesu raspravljalo se o trgovini, migracijama, suradnji, klimatskim promjenama i pitanjima ljudskih prava.

Tajland je ustavna monarhija, međutim od 22. svibnja 2014. na vlasti je vojna hunta. Vojska je ugušila oporbu nametanjem izvanrednog stanja, a prijavljena su i kršenja ljudskih prava. Kralj Bhumibol Adulyadej umro je krajem 2016. Kralj Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun okrunjen je u svibnju 2019., iako je već dvije godine bio na prijestolju.

Uz brojne optužbe za izborne manipulacije, loše informiranje i nedosljednosti u izlasku birača, na općim izborima 24. ožujka 2019. pobjedu je odnijela provojna stranka. Prayuth Chan-ocha, bivši vojni lider 2014., imenovan je premijerom u lipnju 2019. Chan-

ocha već je bio premijer od 2014. do 2019. u okviru Nacionalnog vijeća za mir i red (NCPO). Iako je vladavina hunte službeno završila u srpnju 2019., vojska još ima utjecaj na vladu.

Hunta je u veljači 2017. pokrenula mirovne pregovore s pobunjenicima u južnim pokrajinama s većinskim muslimanskim stanovništvom. Europski parlament donio je rezolucije o ljudskim pravima, radnicima migrantima i pravima radnika.

H. Kambodža

Suradnja EU-a s Kambodžom uspostavljena je 1977. godine Sporazumom o suradnji. EU je najveći donator Kambodže te je za razdoblje od 2014. do 2020. izdvojeno 410 milijuna EUR za poboljšanje rada državne uprave i vladavinu prava te za sud za Crvene Kmere. Godine građanskog rata pretvorile su Kambodžu u jednu od najsiromašnijih zemalja jugoistočne Azije. Nakon Pariškog mirovnog sporazuma iz 1991. Kambodža je 1993. donijela ustav kojim su postavljeni temelji liberalne, višestranačke demokratske države s redovitim izborima.

Vijeće je 26. veljače 2018. usvojilo zaključke o Kambodži u svjetlu političkih promjena i kontinuiranog narušavanja demokracije, poštovanja ljudskih prava i vladavine prava^[2].

Premijer Hun Sen i njegova vladajuća Kambodžanska narodna stranka (CPP) pobijedili su na općim izborima 29. srpnja 2018., iako oporba tvrdi da izborni postupak nije bio slobodan niti pravedan.

Vođa oporbe Kem Sokha uhićen je u rujnu 2017. Također u rujnu, Europski parlament donosi rezoluciju^[3] u kojoj poziva kambodžansku vladu da okonča politički motivirani progon Kema Sokhe. Dana 9. studenog 2019. Kambodža je ukinula kućni pritvor Kema Sokhe. EU je pozdravio tu vijest, iako je Sokha i dalje pod sudskim nadzorom te mu je zabranjena politička aktivnost.

Samu Rainsyu, predsjedniku bivše vodeće stranke oporbe, Kambodžanske stranke nacionalnog spasa (CNRP), 7. studenog 2019. onemogućeno je ukrcavanje na let iz Francuske na Tajland nakon što je najavio svoj plan za povratak u Kambodžu. Od 2015. samovoljno je bio u egzilu, a CNRP je raspušten u studenom 2017. nakon što je Kambodžanska narodna stranka (CPP) pokušala suzbiti svu oporbu.

Unatoč gospodarskom rastu od 7 % tijekom 2018., gospodarstvo Kambodže oslanja se na međunarodnu pomoć i izvoz odjeće te uvelike ovisi o troškovima rada. Kambodža spada u skupinu najnerazvijenijih zemalja pa je stoga uključena u aranžman pod nazivom „Sve osim oružja” u okviru Općeg sustava povlastica EU-a. Unatoč tome, EU je u lipnju 2019. poslao misiju u Kambodžu u cilju procjene mogućeg privremenog povlačenja trgovinskih povlastica Kambodže s obzirom na zabrinutost u pogledu ljudskih prava i prava radnika.

I. Singapur

EU i Singapur su 13. veljače 2019. ratificirali tri sporazuma „nove generacije”, i to: Sporazum o partnerstvu i suradnji između EU-a i Singapura, Sporazum o slobodnoj trgovini između EU-a i Singapura i Sporazum o zaštiti ulaganja između EU-a i

---

[2]<http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2018/02/26/cambodia-council-adopts-conclusions/pdf>

[3][SL C 337, 20.9.2018., str. 99.](#)

Singapura. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Singapurom stupio je na snagu 21. studenog 2019. Ti sporazumi služe jačanju međusobnih političkih, gospodarskih i trgovinskih veza i njima će se znatno smanjiti carine na obje strane. Tehničke i necarinske prepreke trgovini robom uklonit će se u velikom broju sektora.

EU je treći po redu najvažniji trgovinski partner Singapura. Ukupna trgovinska razmjena robe između EU-a i Singapura 2018. je dosegla 58 milijardi EUR. Singapur je važno odredište europskih ulaganja u Aziji gdje su 2017. europska izravna strana ulaganja iznosila 227 milijardi EUR.

Stranka narodnog djelovanja upravlja prijelaznim razdobljem ususret idućim parlamentarnim izborima zakazanim za 2021. Unija i Singapur usko surađuju na području poduzetništva, znanosti i tehnologije. EU podupire rad civilnog društva u Singapuru, te istovremeno nedvosmisleno poziva na ukidanje smrtne kazne.

J. Brunej Darussalam

Državom upravlja brunejski sultan Hassanal Bolkiah, međutim princ Billah Bolkiah preuzima sve više odgovornosti. Politička liberalizacija ne postoji. Kazneni zakon reformiran je 2014. kako bi uključio novi pristup koji se temelji na šerijatskom pravu. U travnju 2019. donesen je novi kazneni zakon kojim se uvode novi oblici kažnjavanja, uključujući smrt kamenovanjem za homoseksualne odnose i preljub te amputaciju udova zbog krađe. Nakon protesta međunarodne zajednice, Brunej je produžio moratorij na smrtnu kaznu.

EU aktivno radi na jačanju odnosa s Brunejom, ali još nije postignut okvirni sporazum. Okvir za suradnju ponajprije je ASEAN. EU je 2017. bio osmi po redu najveći trgovinski partner Bruneja (ukupna trgovina robom dosegla je 362 milijuna EUR), a trguje se uglavnom strojevima, motornim vozilima i kemikalijama.

K. Laos (Laoska Narodna Demokratska Republika)

Suradnja EU-a i Laosa utemeljena je 1997. godine Sporazumom o suradnji. EU je za razdoblje od 2016. do 2020. izdvojio preko 500 milijuna EUR za potporu Osmom nacionalnom društveno-ekonomskom razvojnom planu Laosa usmjerenom na postizanje visoke stope gospodarskog rasta, uz opći cilj izlaska iz skupine najnerazvijenijih zemalja do 2020.

Povjerenik za razvoj Mimica posjetio je Laos u rujnu 2019. kako bi ojačao odnose i raspravljao o temama kao što su prehrana, dobro upravljanje i trgovinska pomoć.

Laos je jednostranačka država. Od završetka građanskog rata 1975. na vlasti je Narodna revolucionarna stranka Laosa koja zemljom upravlja željeznim stiskom i bez oporbe. S ciljem privlačenja većih ulaganja, Laos produbljuje odnose s Kinom i ASEAN-om. Gospodarske reforme rezultirale su održivim rastom (preko 7 % od 2014. i očekivanih 7,3 % u 2018.). Unatoč gospodarskim reformama zemlja je i dalje siromašna i ovisna o međunarodnoj pomoći. Laos spada među najnerazvijenije zemlje pa je stoga uključen u sustav povlastica EU-a nazvan „Sve osim oružja”.

Deveti po redu godišnji sastanak EU-a i Narodne Republike Laos održan je 7. ožujka 2019. u Vientianeu. EU je posebnu pozornost usmjerio na stanje ljudskih prava. Na

108. zasjedanju Konferencije Međunarodne organizacije rada u Ženevi 10. lipnja 2019. EU je pozvao Laos da riješi pitanje seksualnog iskorištavanja djece.

L. Malezija

EU i Malezija zaključili su pregovore o Sporazumu o partnerstvu i suradnji 2015. godine. Nakon sedam krugova pregovora o Sporazumu o slobodnoj trgovini između EU-a i Malezije, pregovori su u travnju 2012. privremeno obustavljeni na zahtjev Malezije. EU je treći najveći trgovinski partner Malezije i jedan od najvećih stranih ulagača: tijekom 2017. ulaganja u tu zemlju dosegla su iznos od 24,5 milijardi EUR. Ukupna trgovina robom između EU-a i Malezije 2018. iznosila je 39,9 milijardi EUR. U 2019. očekuje se rast malezijskog BDP-a za 4,7 %.

Krajem ožujka 2019. Europska komisija najavila je da bi korištenje palmine ulja u gorivu namijenjenom za uporabu u prometu trebalo postupno ukinuti na temelju Direktive o energiji iz obnovljivih izvora kojom se utvrđuje cilj održive bioenergije od 32 %. Indonezija i Malezija protestirale su i podnijele pritužbe Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

Malezijska koalicija Barisan Nasional, koja uključuje Ujedinjenu malezijsku nacionalnu organizaciju (UNMO) u svibnju 2018. je prvi put u povijesti poražena na općim izborima. Mahathir Mohamad doveo je oporbenu stranku Alliance of Hope do pobjede i zamijenio Najiba Razaka na mjestu predsjednika vlade. Najib Razak uhićen je nakon izbora te će mu se 3. prosinca 2019. suditi za sedam optužbi za korupciju i pranje novca.

U studenom 2019. oporbena koalicija Barisan Nasional (BN) osvojila je naknadne izbore za parlamentarnu izbornu jedinicu Tanjung Piai u državi Johor. To su četvrti naknadni izbori koje je ove godine izgubila vladajuća koalicija Pakatan Harapan (PH).

Europski parlament osudio je postojanje smrtnih kazni, nedostatak poštovanja prava LGBTI osoba i gušenje javnog nezadovoljstva kao i nemogućnost mirnog izražavanja mišljenja i javne rasprave.

Jorge Soutullo
11/2019

